

Sammanfattning från

SEMINARIUM & WORKSHOP

9 april 2013 på Sigtuna golfklubb

SIGTUNAPROJEKTET - ETT LANDSKAP FÖR ALLA

Arrangörer:

Seminarieret delfinansierat av Leader Upplandsbygd och Sigtuna Kommun

PROGRAM

8.30 Registrering och kaffe

9.00 Inledning

Välkommen
Ole Skarin

Europeiska Landskapskonventionen
Björn von Sydow

Lokal förankring - Visionsstyrd process
Lars Bryntesson

Europeiska Landskapskonventionen i praktiken
Margareta Ihse

10.00 Området kring Garnsviken

Natur- och kulturvården kring Garnsviken
Lars- Gunnar Bråvander och Christian Laine

Mångfunktionella golfanläggningar
Maria Strandberg och Ole Skarin

11.00 Introduktion till Worskhop

11.45 Promenad runt klubbhuset

12.00 Lunch

12.45 Workshop

Möjlighet och utmaningar i området
– konkreta förslag

14.30 Redovisning

15.00 Summering - hur går vi vidare?

Inbjudan/program:
Presentationer:
Grupparbeten:
Foton från dagen:
Anteckningar:

Separat dokument
Separata filer (PDF)
Se separat dokument
Carlotto Persson
Karin Schmidt

DELTAGARE

Internationell nivå

Björn von Sydow Europarådets svenska delegation

Riksnivå

Margareta Ihse Kungl. Skogs & Lantbruksakademien
Ingrid Stjernquist Inst. För naturgeografi o kvartärgeologi
Mathias Johnsson Viby By/Fastighetsverket
Marcus Brixskiöld Justitiedepartementet
Johan Kannerberg Svenska Golf förbundet
Mårten Wallberg Svenska Naturskyddsföreningen

Regional nivå

Pernilla Nordström Plan & Miljöavd, Naturvårdsenheten
Anders Wasberg Upplands Golf förbund
Mats Olsson Statens Lantbruksuniversitet
Gun Ericsson Leader Upplandsbygd

Lokal nivå

Anna Johansson Sigtuna Kommun Kultur- och fritid
Anders Mebius Sigtuna Kommun Kultur och fritid
Lars Palmér Sigtuna Kommun Kultur och fritid
Monica Dahlgren Sigtuna Kommun Kultur och fritid
Ted Hesselbom Sigtuna Museum
Caroline Olsson Sigtuna Kommun
Crister Mattsson Samling för Sigtuna
Olov Holst Moderaterna
Olle Larsson BLT Projektering
Åke Gilck BLT Projektering
Eva Gilck BLT Projektering
Camilla Zedendahl Destination Sigtuna
A-C Reuter Dahl Sigtuna Golfklubb
Johan Sylvén Sigtuna Golfklubb
Peje Balfe Sigtuna Golfklubb
Carlotto Persson Sigtuna Golfklubb
Lars Nilsson Sigtuna Golfklubb
Leif Björling Sigtuna Golfklubb
Bo Wickholm Sigtuna Golfklubb
Henrik Johansson GML (Golfbaneentreprenören)
Erik Svärd GML (Golfbaneentreprenören)
Simon Pengel GML (Golfbaneentreprenören)
Sören Ohlsson Österåkers GK
Lars Söderström Nordeg
Magnus Hellkvist Humparboda
Gustav Bejmert Viby Gård

Monica Berglöf
Michael Berglöf
Sophia Ankarcrona
Stefan Jauer
Peter Hazelius
Claes Heinerwall
Torsten Mörner
Curt Ohlson
Benny Andersson
Anna Holmgren
Ingvar Chronvall
Sven Seeman
Ingela Kronsjö
Karl-Erik Sturebrant
Anders Glans
Lars Wikman
Rolf Tingwall
Göran Källgården
Kim von Essen
Lasse Hellquist
Johan Pattyranie
Kim Hultén
Ove Gustavsson
Roland Bäcklin
Bengt Olof Törnkvist
Kerstin Öberg
Lilian Araujo
Billy Bergman
Gunnar Eketorp
Kenneth Gunnar
Björn Linbergsson
Christian Laine

Löfstaholm
Löfstaholm
Haga Gård
Sjöängen
Sigtuna Naturvänner
Sigtuna Naturvänner
Statens veterinärmedicinska anstalt
Humansitiska Förbundet
Naturskyddsföreningen Sigtunabygden
Naturskyddsföreningen Sigtunabygden
Naturskyddsföreningen Sigtunabygden
Friluftsrådet Märsta-Sigtuna
Friluftsrådet Märsta-Sigtuna
Friluftsrådet Märsta-Sigtuna
Sigtuna Hembygdsförening
Sigtuna Hembygdsförening
Rotary Sigtuna
Haga hembygdsförening
Haga hembygdsförening
Landsbygdsrådet
Markägare
NCC
Sigtuna Orienteringsklubb
Sigtuna Orienteringsklubb
Sigtuna Orienteringsklubb
Kanotklubben Mälarpiraterna
Kanotklubben Mälarpiraterna
Sigtuna modellflygklubb
Sigtuna modellflygklubb
Knivsta kommun
Omställningsgruppen
Arkitektur och planering

Sigtunaprojektet - ett landskap för alla

Ole Skarin Sigtuna Golfklubb
Maria Strandberg STERF
Lars-Gunnar Bråvander Naturskyddsföreningen Sigtunabygden
Karin Schmidt Karin Schmidt Kommunikation
Lars Bryntesson Sigtuna Kommun

SEMINARIUM

Ole Skarin

Mårten Wallberg

Seminarieret inleddes av **Ole Skarin**, ordförande i Sigtuna Golfklubb, som hälsade välkommen, presenterade arrangörerna, seminariets program samt dagens moderator, **Mårten Wallberg**, styrelseledamot i Svenska Naturskyddsföreningen.

Ambitionen för dagen var att skapa underlag till en ansökan för ett Leader/ EU-projekt, med Europarådets Landskapskonvention som bas, i ett område kring Garnsviken i Sigtuna kommun.

Nyckelorden för dagen var samsyn, hållbarhet och långsiktighet med fokus på människans välbefinnande.

Björn von Sydow

Björn von Sydow, vice ordförande i Europarådets svenska delegation, tog över scenen och berättade om historiken bakom landskapskonventionen samt hur den är tänkt att fungera.

Konventionen handlar till största del om kartläggning och planering av det nuvarande landskapet, liksom skydd och förvaltning av dess värden. Konventionens ambition är att länderna ska utbyta erfarenheter kring sina instrument (projekt) och följas upp av en expertkommitté i Strasbourg. Europarådet har inrättat ett landskapspris som projekt kan nomineras till. Sverige ratificerade konventionen i maj 2011.

SEMINARIUM

Lars Bryntesson, kommunstyrelsens ordförande i Sigtuna, välkomnade projektinitiativet och poängterade hur viktigt det är att man tillsammans påverkar samhällsutvecklingen.

Han berättade bland annat om vikten av att låta medborgare och intressegrupper delta i den visionsstyrda, öppna process (Sigtunamodellen) som användes vid planeringen av Pilsboområdet tillsammans med NCC. Det gjorde att kommunen kunde fokusera på gestaltning istället för konflikter och överklaganden.

Lars Bryntesson

Margaretha Ihse

Margaretha Ihse, professor på Kungliga Skogs- och Landskapsakademien, presenterade viktiga punkter i landskapskonventionen och poängterade vikten av att analysera och definiera landskapet för att bygga kunskap kring helheten. Margaretha jämförde med när man skall bygga ett hus. Måste man veta hur det skall hänga ihop innan man sätter igång. Samma sak gäller komponenter och sammanhang i landskapet. Man måste identifiera och lyfta fram förutsättningar v g natur- och kulturvärden, människors nyttjande, ekologiska funktioner, regionala och immateriella särdrag m m

Hon berättade också att det finns få goda exempel på arbeten som gjorts i denna anda. De som kan nämnas är; Kristianstad Vattenrike, Östra Vätternbranterna, Vanda i Finland, energiproduktionsprojekt på Island, grön infrastrukturprojekt i Holland samt en modell för medborgarsamverkan i Tyskland. Sigtuna har goda möjligheter att bli ett gott exempel!

SEMINARIUM

Lars-Gunnar Bråvander, ordförande i Naturskyddsföreningen Sigtunabygden, visade foton och pratade om naturvärden kring Garnsviken och betonade att vi måste bli ambassadörer för vårt eget område genom att visa upp de värden vi har – som exempel har 220 fågelarter noterats runt viken. Viken som också är en viktig barnkammare för gösen, variationsrika skogar, strandängar och odlingslandskap. Askarehage naturreservat har nyligen gjorts tillgängligt för alla typer av besökare.

Lars-Gunnar Bråvander

Christian Laine

Christian Laine, Arkitektur och planering, berättade om Världsarvskonventionen, där man arbetar med att analysera landskapet ur ett historiskt perspektiv och de olika dimensionerna i landskapet som påverkat oss genom tiderna och skapat dagens bild. Han talade bl a om Venngarns skapare Magnus Gabriel de la Gardie som ägde och utvecklade det mesta av den mark som diskuterades denna dag och om Viby bys spännande historia. Han rekommenderade oss att skaffa en kopia av 1727 års karta över området för att bättre förstå dagens landskap.

SEMINARIUM

Maria Strandberg

Maria Strandberg, direktör för STERF (Scandinavian Turfgrass and Environment Research Foundation), beskrev stiftelsens forskningsarbete. Ett av de fyra områden som prioriteras är multifunktionalitet på golfanläggningar. Målet är att golfanläggningar skall bli mer öppna och tillgängliga för andra grupper än golfare och bli en arena för friluftsliv året om. Här har Sigtunaprojektet en fantastisk möjlighet att bli ett gott exempel inte bara i Sverige utan även internationellt.

Ole Skarin

Ole Skarin kompletterade med att berätta om golfens situation idag – med 480 000 aktiva medlemmar är det en av de största idrotterna i landet, men man har tappat många medlemmar under senare år. Därför är det viktigt för golfen att samspela med sin omgivning och hitta nya sätt att använda sina fina anläggningar. Sigtuna golfklubb har ambitionen att bli en anläggning som bidrar till människors välbefinnande i området och man vill därför samarbeta med alla intressenter.

PROMENAD

Före lunchpausen var det dags att ta en kort promenad runt klubbhuset för att se utsikten över golfbanan, Garnsviken, Viby by, Venngarn och landskapet runt omkring tillsammans med värdar från golfklubben.

Därefter intogs en fantastisk god lunch på golfklubbens restaurang med bland annat egenodlade (bakom klubbhuset!) rotfrukter.

WORKSHOP

Mårten Wallberg och **Ole Skarin** introducerade workshopen och gick igenom syftet med övningen samt de praktiska förutsättningarna.

Grupperna var väl mixade för att representera olika intressen som natur, kultur, fritid, affärer och ekonomi, och för att beakta kommunal verksamhet, privat verksamhet, föreningar och boende.

Varje grupp utrustades med kartor, flygfoton, post-it lappar, klisterpunkter och pennor. Fem ämnen skulle diskuteras;

1. Hur kan vi höja natur – och kulturvärdena?
2. Hur ökar vi rekreationsvärdet?
3. Vilka olika aktiviteter kan bedrivas i området?
4. Hur kan vi öka ekonomisk utkomst och produktionsvärden?
5. Vilken service och infrastruktur skall finnas?

När grupperna diskuterat de fem frågorna och antecknat sina förslag fick de välja ut de bästa/viktigaste förslagen för att redovisa dessa för övriga grupper.

REDOVISNING

BORD 9

- 1) Anlägg en strandpromenad mellan Viby och Fiskartorpet
- 2) Gör Venngarns slott och slottsmiljöer tillgängliga
- 3) Mer närproduktion av livsmedel och gärna en besöksgård
- 4) Öppna för vinteraktiviteter på golfbanan – som pulka-backar och skidspår, möjlighet att fika och nyttja toaletter.
- 5) Ordna uppskyttade gångstigar inom hela Garnsviken-området
- 6) Cykelväg längs 263:an
- 7) Ta fram en broschyr över utbudet

BORD 8

- 1) Utveckla gång-och cykelvägar plus kanotleder längs med Garnsviken.
- 2) Ordna skidspår, grillplatser, fågelskådning m m på vintern
- 3) Ny profil på Venngarn inkl synliggörande av bevattningsledningarna, handelsträdgård, slottsträdgård, konferensanläggning m m
- 4) Modellflygbanan uppstår igen
- 5) Gång-,cykel-,och skidpassage över 263:an
- 6) Jordbruket skall leva vidare i området

REDOVISNING

BORD 7

- 1) Handikappanpassat stigsystem upp till Fiskartorpet och runt området i Garnsviken
- 2) Inventering och uppmärkning av natur- och kulturvärden i området, exempelvis skyltar över fåglar som finns vid Askarehage liksom flora & fauna. Gärna även på modernt vis via app eller QR-koder som komplement.
- 3) Bussförbindelse till Venngarn
- 4) Strategiska rekreationsplatser för fika, utegym, grillplatser, parkbänkar m m
- 5) Djurhållning i området – gärna möjlighet att klappa djuren (för människors välbefinnande), liksom skidspår etc. Kan lösas kommersiellt.

BORD 6

- 1) Ändra attityd och betalsystem för golfen
- 2) Anordna temavandringar – exempelvis historiska (Venngarn, Viby, Askarehage)
- 3) Modernisera Upplandsleden och knyt ihop med en slinga vid Garnsvikens strand
- 4) Sköta och lyfta fram strandängar, ängar och ekhagar
- 5) Modellflygklubben ska återuppstå
- 6) Uppgradering av klubbhusets (golfklubb) faciliteter för anpassning till fler grupper av användare

REDOVISNING

BORD 5

- 1) Förbättra tillgängligheten till området via leder på land, längs strand och vatten
- 2) Det måste finnas dragplåster i form av bra ställen att äta på – exempelvis golfklubbens restaurang och ett bra café på Venngarn
- 3) Samarbeten är viktiga – särskilt mellan Venngarn, kommunen och institutioner
- 4) Solceller kan vara en spännande ekonomisk möjlighet, liksom cykel-och båtuthyrning och husbilsparkering

BORD 4

- 1) Öppna den gamla bron för att kunna starta båttrafik i Garnsviken igen
- 2) Gångväg och kunskapsstig från Viby till Askarehage
- 3) Slottets trädgårdar återinställs och sköts som ett dragplåster
- 4) Viby by – här kan man hålla och visa gamla lantraser och idka levande hantverk
- 5) Modellflyget skall återuppstå

REDOVISNING

BORD 3

- 1) Stig längs med vattnet till Askarehage
- 2) Ett promenadstråk längs med golfbanan vore trevligt om man kan lösa säkerhetsaspekten
- 3) Venngarn ska bli mer tillgängligt. Kanske 'blå tåget' kan köra runt och guida på anläggningen? En riktig turistmagnet! Julotta vore trevligt också.

BORD 2

- 1) Knyt ihop Upplandsleden med en led från Viby – stranden – slottet – slottsparken – Upplandsleden – dammarna – Upplandsleden och tillbaka till Viby.
- 2) Utveckla Venngarn med aktivitet på slottet och småskaliga näringar, hantverk, eko-odling och lantbruk. Komplettera med ny bebyggelse som anknyter till lokala traditionen och historien.
- 3) Öka vattenkvaliteten i Garnsviken genom att dra kommunalt avlopp på båda sidor om viken.
- 4) Byggnadshistoria med koppling till personer – bli bättre på storytelling
- 5) Hultsfred till Sigtuna GK

REDOVISNING

BORD I

- 1) Tillgänglighet till området borde ökas- till fots, på cykel och till häst
- 2) Buss till Venngarn – kollektivtrafik är viktigt
- 3) Bygg ut cykelvägen från Sigtuna – lederna bör gå runt, inte fram och tillbaka på samma väg
- 4) Öppna upp Venngarn! Trädgård och verksamheter, en aktivitetshub.
- 5) Skapa nya spännande samarbeten mellan golfklubb och slott. T ex kan man bo där och spela på golfbanan.

SUMMERING & NÄSTA STEG

SUMMERING

Mårten Wallberg och **Ole Skarin** summerade intrycken från workshopen.

De punkter som oftast kommit upp i redovisningen handlar om Venngarn och infrastrukturen i Garnsvikenområdet:

- att göra en led längs med Garnsviken och gärna knyta ihop den med Upplandsleden.
- att göra golfbanan tillgänglig för promenader och cykling på ett säkert sätt.
- att kunna ta sig runt i området utan att vara i biltrafiken.

NÄSTA STEG

Nästa steg blir att dokumentera dagens övning och bordens förslag. Dokumentationen publiceras på Sigtuna golfklubbs webbsida www.sigtunagk.com

Projektgruppen har uppdraget att sammanställa ett gemensamt förslag till projektansökan baserat på dagens övning.

Underlaget kommer att presenteras och diskuteras på en kvällsaktivitet under våren där man bjuder in alla intresserade (även de som inte hade möjlighet att vara med denna dag) för att justera förslaget och besluta om man skall gå vidare med en ansökan och identifiera hur man då skall finansiera de projekt som väljs ut till denna ansökan.

AVSLUTNING

Dagen avslutades med tack till alla deltagare, föreläsare och till golfklubben som ordnat denna mycket inspirerande och kreativa dag!

SIGTUNAPROJEKTET - ETT LANDSKAP FÖR ALLA

Tack från projektgruppen

Seminarieriet den 9 april ingår i en förstudie till ett större projekt om ökad tillgänglighet och ett hållbart nyttjande av området kring Garnsviken.

Under seminariet ville vi skapa en dialog om hur vi tillsammans bäst kan utveckla området kring Garnsviken till nytta för boende och besökande. Med Europeiska landskapskonventionen som ledstjärna planerar och agerar vi för ett hållbart utnyttjande av området där helhetssyn på kultur, natur, friluftsliv, idrott och ekonomisk utveckling är grundläggande. Vi vill skapa ett landskap i harmoni som är öppet för alla.

Under seminariet hölls inspirationsföreläsningar om den Europeiska landskapskonventionen, mångfunktionella golfanläggningar samt natur och kultur kring Garnsviken. Vi hade också en workshop om landskapets möjligheter och utmaningar där kreativiteten och ideerna flödade fritt. Idéerna som kom fram denna dag kommer att ligga som underlag för en projektansökan till en ansökan för ett Leader/ EU-projekt.

Målgruppen för seminariet var lokala, regional och nationella intressenter såsom boende, markägare, ideella organisationer, forskningsinstitutioner, myndigheter m.fl. För att seminariet skulle bli interaktivt och diskussionsvänligt var vi tvungna att begränsa antalet deltagare.

Stort tack till alla som bidrog denna dag!

Lars Bryntesson, Sigtuna Kommun
Ole Skarin, Sigtuna Golfklubb
Maria Strandberg, STERF
L-G Brävander, Naturskyddsföreningen i Sigtunabygden